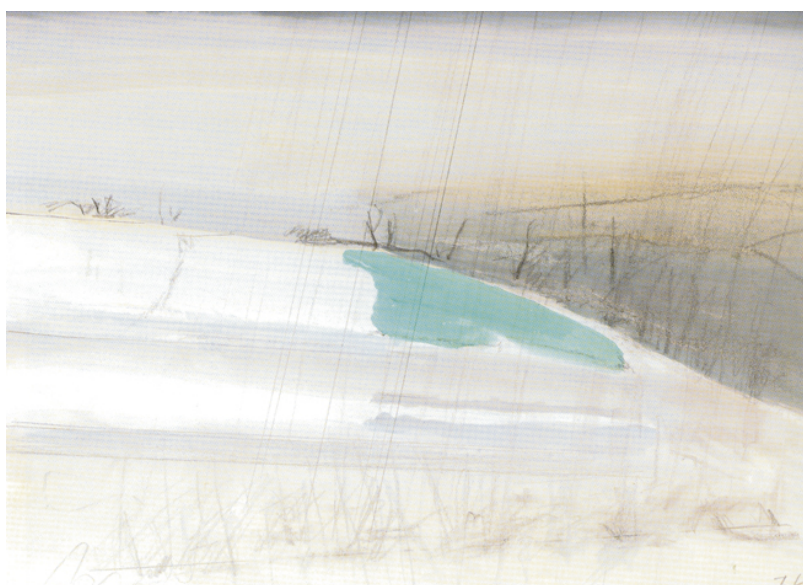

Josip Vaništa – poseban fenomen hrvatske likovne umjetnosti, majstor tonskog slikanja i distanciranog intimizma

MAJSTOR TONSKOG SLIKANJA (Piše: Danijel ŽABČIĆ)

Od Vaništinih „Zapisa“, do pojedinih autorskih tekstova u časopisu „Petnaest dana“ te njegova zalaganja da svjetlo dana ugleda pisana riječ L. Juneka, M. Tartaglie, te korespondencije s R. Putarom jasno nam govori o autorovu intelektualnom interesu i rasponu. Stoga se danas sve to ukazuje kao prvorazredni i rijetki kulturološki kuriozum u našoj kulturi budući visoko obrazovana osoba širokih interesa svjedoči kao slikar, kao umjetnička savjest koja promišlja poputbinu te ju uključuje sudbinski u kontinuitet naše povijesti umjetnosti.

Danas već puno puta spominjana epizoda Gorgona u kojoj je Vaništa imao čelnu poziciju u samoj ogoljelosti egzistencijalnog paroksizma nije tek opozicijski trenutak već čini se raport intelektualne i osjećajne tjeskobe te upitnosti o smislu umjetničkog i ljudskog traženja pa druženja unutar Gorgone poprimaju neproduktivnu produktivnost transcendirajućih trenutaka u neposrednom komunikacijskom rasterećenju. Elitnost ove skupine sama po sebi govori o protokolu komunikacije gdje egzistencija tek sluti bljeskove esencije i nemogućnosti materijalne izvedbe. Dobro, ali Vaništa je uz sve svoje druge aktivnosti prije svega slikar. Kontekstirajući povijesni nastup slikara Josipa Vanište u monografiji „Vaništa“ (Kratiz; Zagreb 2004.) Zdenko

Tonković u I. stavku piše: „Otkad se prije više od pet desetljeća pojavio, Josip Vaništa nije prestajao biti posebnim fenomenom hrvatske likovne umjetnosti. Došao je te davne jeseni 1952. godine s Miljenkom Stančićem i slikama koje su, iako realistične, bile jednako udaljene od vladajućeg koncepta realizma kao i od slika tek otkrivene apstrakcije. Aktualnom slikarstvu, njegovim oblicima i temama, njegovu duhu i smislu, prvi put se tom izložbom javlja kreativna opozicija (bez želje da to bude), i to unutar istog stilskog opredjeljenja: jednom se realizmu suprotstavila alternativa drugačijeg. Donijeli su ambijent svoga djetinjstva i mladosti, našu sjevernu provinciju, njezin kasni barok i primitivni bidermajer a tematizirane filozofijom egzistencijalizma koja se pomaljala na našem duhovnom obzoru.“